

Introducere

Irina Oberländer-Târnoveanu

Vă oferim un nou ghid al muzeelor și colecțiilor publice din România. Ultima ediție, din 2006, este pe cale de epuizare, iar o parte din informații nu mai corespund cu realitatea. Baza națională de date a muzeelor și colecțiilor, pe care am început-o la CIMEC acum vreo 30 de ani, este în continuă înflorire: apar muzee și colecții noi (peste 70 în ultimii trei ani!) se închid muzee, se schimbă adrese și date de contact, astfel încât este nevoie, din când în când, să punem la dispoziția dumneavoastră o nouă ediție.

Am inclus muzee și secții muzeale – dacă acestea au un sediu sau o expoziție permanentă distinctă – colecții sătești, colecții ecleziale și colecții particulare deschise vizitatorilor, vivarii, grădini botanice și zoologice, peșteri amenajate pentru vizitare, muzee și secții muzeale în aer liber, expoziții permanente și spații destinate expozițiilor temporare, observatoare astronomice, planetarii, acvarii. Toate acestea răspund definiției moderne a muzeului și colecției formulată de Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM)¹ și preluată în Legea muzeelor și colecțiilor 311/2003: *”muzeu - instituția de cultură, de drept public sau de drept privat, fără scop lucrativ, aflată în serviciul societății, care colecționează, conservă, cercetează, restaurează, comunică și expune, în scopul cunoașterii, educării și recreerii, mărturii materiale și spirituale ale existenței și evoluției comunităților umane, precum și ale mediului înconjurător; colecție - ansamblul de bunuri culturale și naturale, constituit în mod sistematic și coerent de către persoane fizice sau persoane juridice de drept public ori de drept privat.”*

De data aceasta, ne-am gândit să vă oferim un ghid ordonat pe localitățile în care există muzee și colecții. Am înregistrat nu mai puțin de 819 instituții muzeale în 473 de localități. Veți găsi cu ușurință, alfabetic, localitatea care vă interesează și veți afla ce se poate vizita acolo. Doar zece orașe au peste zece muzee fiecare și însumează 162 de muzee, adică o cincime din total: București, Iași, Constanța, Sibiu, Cluj-Napoca, Timișoara, Bacău, Târgoviște, Brașov. Pe de altă parte, doar în o sută de localități se află mai mult de un muzeu.

Veți găsi muzee foarte cunoscute și multe muzee mici, unele recent deschise sau renovate, care pot oferi surprize plăcute vizitatorilor. O treime din muzee (272) sunt în clădiri monumente istorice. 368 au o prezentare pe Internet. Și pentru că o imagine face cât o sută de cuvinte, am redus textul la esențial, în

¹ Evoluția definiției muzeului în statutul ICOM, la http://icom.museum/hist_def_eng.html

favoarea imaginilor (peste 1.530!). O parte dintre acestea sunt realizate de Irina Oberländer-Târnoveanu și Aurelia Duțu, altele ne-au fost puse la dispoziție de muzee și direcții județene pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național sau de colegi și prieteni. Le mulțumim tuturor pentru acest efort conjugat de a da un chip muzeelor și colecțiilor noastre, atât în acest volum, cât și pe web, în ghidul on-line pe care îl actualizăm permanent (*ghidulmuzeelor.cimec.ro*).

Mulțumiri speciale se cuvin directorului Direcției Muzeu, Colecții și Arte Vizuale din Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Monica Dumitru, pentru sprijinul acordat în colectarea informațiilor despre muzeele satești și direcțiilor județene (DJCCPCN) Argeș, Bacău, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brăila, Caraș-Severin, Călărași, Covasna, Dâmbovița, Galați, Gorj, Neamț, Prahova, Satu-Mare, Suceava, Timiș, Vâlcea; directorilor Gheorghe Dumitroaia (Complexul Muzeal Județean Neamț), Aurel Chiriac (Muzeul Țării Crișurilor, Oradea), Horia Dumitrescu (Muzeul Vrancei), Silvia Iacobescu (Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău), colegilor Cristian Butuc, Rodica Bocoii, Katia Moldoveanu, Dorina Dan, Andreea Tacu, Coralia-Alexandra Costăș și altora, care ne-au pus la dispoziție imagini. Dacă am omis unele nume, ne cerem scuze și le exprimăm tuturor grațitudinea noastră.

Ne adresăm în primul rând publicului românesc, deși denumirile muzeelor și o scurtă descriere tradusă în limba engleză asigură accesibilitatea ghidului pentru nevorbitori de română. Dar câți veți intra într-un muzeu? Dacă e să ne luăm după statistici, românii merg rar sau deloc la muzee. Muzeele se află pe ultimele locuri în ierarhia preferințelor de petrecere a timpului liber, iar țara noastră stă rău și la acest capitol în statisticile europene. În cel mai fericit caz, se zice ca vizităm muzee de trei ori în viață: ca elevi, cu școala; ca părinți, cu copiii; și ca bunici, cu nepoții. Pentru unii, nici atât.

În orice țară, există un număr mic de muzee faimoase și foarte vizitate, care ocupă locurile fruntașe în statistici. Și la noi sunt câteva muzee foarte populare, puternic mediatizate, situate în Capitală, în zone turistice sau în aer liber, într-un ambient natural deosebit (Castelul Peleş, Castelul Bran, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” din București, Muzeul Brukenthal, Complexul Muzeal ASTRA Sibiu, ca să numim doar câteva). Muzeele nu se pot măsura în numărul celor care le trec pragul, ci în rolul pe care îl joacă în comunitate: de memorie culturală, de învățare, de delectare.

Ce ne poate oferi muzeul ?

- un spațiu sigur pentru vizitatorii de orice vârstă, un loc potrivit pentru familie și prieteni;
- o evadare din cotidian: în altă dimensiune temporală, în contact cu obiecte neobișnuite, rare, frumoase, ciudate, pe care cu greu le mai poți întâlni în viața de toate zilele;

- reconfortare psihică și un loc potrivit pentru orice anotimp: vara oferă umbră, iarna adăpost de intemperii și, probabil, căldură.

Lucrurile s-au mai schimbat, și încă în bine, în ultimii câțiva ani, cel puțin în orașele mari și în locurile atractive turistice: au reînceput să vină frecvent grupuri de școlari în vizită la muzeu. Noaptea Muzeelor, care se organizează în fiecare an în luna mai, a atras cifre record de vizitatori, ca și unele expoziții intens mediatizate, târguri de meșteri populari sau festivaluri muzicale. Am văzut și în România cozi la intrarea în muzee. Și totuși, majoritatea muzeelor și colecțiilor noastre sunt prea puțin vizitate. Nu sunt destul de atractive? Nu sunt destul de mediatizate? Să fie de vină nivelul scăzut de educație al publicului potențial? Sau oamenii de muzeu nu știu și nu se străduiesc îndeajuns să atragă public?

Pentru mulți dintre concetățenii noștri, muzeul este o clădire, uneori frumoasă, uneori impozantă - un fost palat sau conac cu valoare de monument istoric - dar prea adesea intimidantă. Știi că este acolo, dar eziți să-i treci pragul, amâni, aștepti un moment mai potrivit. Pentru mulți, muzeul este mai apropiat de școală, adică are imaginea de instituție sobră, ușor plicticoasă, în care nu poți intra îmbrăcat oricum și pentru care trebuie să fii odihnit și resemnat, în perspectiva unei cazne intelectuale. Muzeul este prea rar perceput ca un loc plăcut, relaxant, de recreere și de delectare. Și de aceea este și rar ales ca loc de petrecere a timpului liber. Chiar și persoanele cu carte și pretenții culturale ajung la muzeu mai adesea din diverse obligații, și nu pentru propria plăcere. O analiză a situației muzeelor, realizată de Centrul de Studii și Cercetări în Domeniul Culturii în 2007,² pe un eșantion de populație urbană din localități cu peste 100.000 de locuitori, confirmă faptul că suntem pe antepenultimul loc între statele europene în cea ce privește numărul de vizitatori la muzee (485 la 100.000 de locuitori) și pentru cei mai mulți muzeul implică o experiență ascetică, nu una de relaxare și plăcere.

Viitorul este însă al muzeelor care vor ști să ofere servicii de calitate și o experiență plăcută pentru vizitator. Prea multe din muzeele și colecțiile noastre sunt încă departe de standardele secolului XXI, atât în modul de expunere și interrelaționare cu vizitatorii cât și în documentare, conservare și comunicare. Să ne bucurăm de muzeele și colecțiile noastre și să facem din tot mai multe dintre ele centre vii de cultură și civilizație.

² <http://culturadata.ro/PDF-uri/19%20Studiu%20muzee.pdf>